26-мĕш çул тухать. Хакĕ 20 пус.

1945
АПРЕЛЬ
27
ЭРНЕКУН
80(6831) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН, ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН ХАÇАЧĔ

ВЕРХОВНЫЙ ГЛАВНОКОМАНДУЮЩИН ПРИКАЗĔ

Белоруссири 2-мĕш фронт çарĕсен командующине
Совет Союзĕн Маршалне РОКОССОВСКИЕ
Фронт штабĕн начальникне
Генерал-полковника БОГОЛЮБОВА

БЕЛОРУССИРИ 2-мĕш фронт çарĕсем **ШТЕТТИН** хулинчен кăнтăртарахра Хĕвелтухăç **ОДЕРПА** Хĕвеланăç **ОДЕР** шывĕсем урлă каçнă, нимĕçсен **ОДЕР** шывĕн хĕвеланăç хĕрринчи вăйлă тĕревлетнĕ оборонине татнă, 30 километр малалла кайнă.

Çапăçса пырса, фронт çарĕсем Померанин тĕп хулине тата пысăк тинĕс портне **ШТЕТТИНА** туртса илнĕ, çавăн пекех тата **ГАРТЦ, ПЕНКУН, КАЗЕНКОВ, ШВЕЛТ** хулисене йышăннă.

Нимĕçсен оборонине татасшăн тата асăннă хуласене туртса илесшĕн çапăçнă чухне çаксем чапа тухнă: **БАТОВ** генерал-полковникăн, **ПОПОВ** генерал-полковникăн, **ГРИШИН** генерал-полковникăн, **БОБКОВ** генерал-лейтенантăн, **ПЕНЧЕВСКИЙ** полковникăн, **КИНОСЯН** генерал-лейтенантăн, **ДРАТВИН** генерал-лейтенантăн, **ЧАНЫШЕВ** генерал-лейтенантăн, **РЯБЫШЕВ** генерал-лейтенантăн, **ЧУВАКОВ** генерал-майорăн, **ЭРАСТОВ** генерал-лейтенантăн, **АЛЕКСЕЕВ** генерал-лейтенантăн, **СМИРНОВ** генерал-лейтенантăн, **БЕЛЯЕВ** полковникăн, **ТРУДОЛЮБОВ** полковникăн, **МУРАТОВ** полковникăн, **КАРПЕЛЮК** полковникăн, **КИРСАНОВ** генерал-майорăн, **ТИМОФЕЕВ** генерал-майорăн, **СОЛОВЬЕВ** генерал-майорăн, **КАЛАДЗЕ** полковникăн, **ГОЛУБЕВ** полковникăн, **ВАРОХИН** полковникăн, **ГРЕБЕННИК** генерал-майорăн, **МАКАРОВ** генерал-майорăн, **ТЕРЕМОВ** генерал-майорăн, **ВЕЛИЧКО** полковникăн, **БОРИСОВ** генерал-майорăн, **СКОРОБОГАТКИН** генерал-майорăн, **ДЖАНДЖГАВА** генерал-майорăн, **АФАНАСЬЕВ** полковникăн, **ОГИЕНКО** полковникăн, **ЕМЕЛЬЯНЕНКО** полковникăн, **ЧЕТВЕРТУХИН** полковникăн, **ШЕПЕЛЬ** полковникăн, **ГОРИЧЕВ** полковникăн, **ГУСЕВ** генерал-майорăн çарĕсем; артиллери генерал-полковникĕн **СОКОЛЬСКИН**, артиллери генерал-лейтенанчĕн **ДЕГТЯРЕВĂН**, артиллери генерал-майорĕн **КАРЕПИНĂН**, артиллери генерал-лейтенанчĕн **МИХЕЛЬСОНĂН**, артиллери генерал-лейтенанчĕн **БЕСКИНĂН**, **ЗАХАРОВ** полковникăн, **ЛЕОНОВ** полковникăн, артиллери генерал-майорĕн **ПЕТРОВĂН**, **ДРОБКОВ** полковникăн, **ОСТАНЬКОВИЧ** полковникăн, **СУКАЧЕВ** полковникăн, **МАЛЯВСКИЙ** полковникăн, **ДЕГТЯРЕНКО** полковникăн, **КУЛЕШОВ** полковникăн, **ТИХОНОВ** подполковникăн, **ВАСИЛЕНКО** полковникăн, **РЫБКИН** полковникăн, **КУЛИЧУК** полковникăн, **АКИМУШКИН** полковникăн, **БАРМОТИН** полковникăн артиллерисчĕсем; танковăй çарсен генерал-лейтенанчĕн **ЧЕРНЯВСКИН**, танковăй çарсен генерал-майорĕн **НОВАКĂН**, танковăй çарсен генерал-майорĕн **ПЕТРУШИНĂН**, танковăй çарсен генерал-лейтенанчĕн **ПАНОВĂН**, танковăй çарсен генерал-майорĕн **ШУЛЬГИНĂН**, **ПЕТРОВ** подполковникăн, **КОНОВАЛОВ** полковникăн, **ИГОНИН** полковникăн, **СИВКОВ** подполковникăн, **АНТОНОВ** полковникăн, **ИГНАТОВ** подполковникăн, **РАЗУВАЛОВ** подполковникăн, **ЛОЖКИН** полковникăн, **КОЖЕМЯЧКО** подполковникăн, **СОКОЛОВ** полковникăн, **ГЕЛЮС** майорăн, **КАШКИН** майорăн, **СИТКОВ** подполковникăн, **СЛОБОДЯН** подполковникăн, **ШЕВЧЕНКО** подполковникăн, **ПОВАРОВ** подполковникăн танкисчĕсем; авиаци генерал-полковникĕн **ВЕРШИНИНĂН**, авиаци генерал-майорĕн **АЛЕКСЕЕВĂН**, авиаци генерал-лейтенанчĕн **ОСИПЕНКĂН**, авиаци генерал-майорĕн **ФЕДОРОВĂН**, **ПУШКАРЕВ** полковникăн, авиаци генерал-майорĕн **ГЕТЬМАНĂН**, **СМОЛОВИК** полковникăн, **КАЛУГИН** полковникăн, **ТИХОМИРОВ** полковникăн, **ГРИШЕНКО** полковникăн, **ВИНОГРАДОВ** полковникăн, **ВУСС** полковникăн, **ОСИПОВ** полковникăн, **ЯКУШИН** полковникăн, **РЫБАКОВ** полковникăн, **ВОЛКОВ** полковникăн, **ПОКАЕВОЙ** полковникăн, **БАРДЕЕВ** подполковникăн, **ТЮРИН** полковникăн, **ЕЛИСЕЕВ** подполковникăн летчикĕсем; инженери çарĕсен генерал-лейтенанчĕн **БЛАГОСЛАВОВĂН**, инженери çарĕсен генерал-майорĕн **ШВЫДКОЙĂН**, инженери çарĕсен генерал-майорĕн **ВИТВИНИНĂН**, **ТРЕТЬЯКОВ** полковникăн, **ГУЛЬТЯЕВ** подполковникăн, **ПЕТРОВ** подполковникăн, **БАЛАНДИН** полковникăн, **ОРДАНОВСКИЙ** подполковникăн, **АНДРЕЕВ** полковникăн, **ШИТИКОВ** полковникăн, **ВИЗИРОВ** полковникăн, **ВАНЬКОВ** полковникăн, **ДОБЫЧИН** полковникăн, **САКС** майорăн, **ВОРОНОВ** майорăн, **КОЖИН** майорăн, **КЛЕМЕНТЬЕВ** полковникăн, **ШЕТИННИКОВ** майорăн, **ХАРИТОНОВ** майорăн, **ЩУКИН** подполковникăн, **ШТЕЙН** полковникăн, **МИРОТВОРСКИЙ** полковникăн саперĕсем; çыхăну çарĕсен генерал-лейтенанчĕн **БОРЗОВĂН**, **БОРИСОВ** полковникăн, **ПРОЦЕРОВ** подполковникăн, **МИХАЙЛОВ** полковникăн, **ВОЛОДКЕВИЧ** полковникăн, **ХОМЯКОВ** полковникăн связисчĕсем чапа тухнă.

Тунă çĕнтерĕве яланлăха палăртса хăварас тесе, нимĕçсен оборонине татасшăн тата **ШТЕТТИН** хулипе ытти асăннă хуласене туртса илесшĕн çапăçнă чухне уйрăмах чапа тухнă соединенисемпе чăссене «ШТЕТТИНСКИ» тесе ят пама тата орденсемпе наградăлама тăратас.

Паян, апрелĕн 26-мĕшĕнче, 21 сехетре пирĕн Тăван çĕршыв столици **МУСКАВ**, иксĕр çирĕм тăватă тупăпа çирĕм хут пĕр харăс персе, Белоруссири 2-мĕш фронтăн паттăр çарĕсене, нимĕçсен **ОДЕР** шывĕн хĕвеланăç хĕрринчи оборонине татнăскерсене тата асăннă хуласене туртса илнĕскерсене, Тăван çĕршыв ячĕпе салют парать.

Эсир ертсе пыракан çарсене, нимĕçсен оборонине татасшăн тата асăннă хуласене туртса илесшĕн çапăçнăскерсене, питĕ чаплă çапăçнăшăн **ТАВ ТĂВАТĂП**.

Хамăр Тăван çĕршывăн ирĕклĕхĕпе никама пăхăнманлăхĕшĕн çапăçса вилнĕ геройсене ĕмĕр-ĕмĕр мухтав!

Нимĕç захватчикĕсене — вилĕм!

Верховный Главнокомандующи
Совет Союзĕн Маршалĕ И. СТАЛИН.

1945 çулхи апрелĕн 26-мĕшĕ. № 344.

ВЕРХОВНЫЙ ГЛАВНОКОМАНДУЮЩИН ПРИКАЗĔ

Украинăри 2-мĕш фронт çарĕсен командующине
Совет Союзĕн Маршалне МАЛИНОВСКИЕ
Фронт штабĕн начальникне
Генерал-полковника ЗАХАРОВА

УКРАИНĂРИ 2-мĕш фронт çарĕсем, малалла наступлени туса пырса, паян, апрелĕн 26-мĕшĕнче, аякран çавăрса илмелли пултаруллă маневр туса тата фронтран атакăласа, Чехословакин промышленноçăн пысăк центрне **БРНО (БРЮН)** хулине—çулсен пысăк узелне тата нимĕçсен оборонин вăйлă тĕревлетнĕ пункчĕ—туртса илнĕ.

БРНО хулине туртса илесшĕн çапăçнă чухне çаксем чапа тухнă: **МАНАГАРОВ** генерал-лейтенантăн, **ТЕРЕНТЬЕВ** генерал-майорăн, **САФИУЛИН** генерал-лейтенантăн, **ЯКОВЛЕВ** генерал-майорăн, **АФОНИН** генерал-майорăн, **МЕРКУЛОВ** генерал-майорăн, **МИЛЯЕВ** генерал-майорăн, **ОБУШЕНКО** генерал-майорăн, **ЕСИН** генерал-майорăн, **ЗДАНОВИЧ** генерал-майорăн, **БАЛДЫНОВ** полковникăн, **ДОБРОВОЛЬСКИЙ** полковникăн, **БУШИН** полковникăн, **СОБОЛЕВ** полковникăн, **ПЕТРОВ** полковникăн, **БОЧКОВ** полковникăн, **МАЛЬЧЕВСКИЙ** полковникăн, **СЕЛЕЗНЕВ** полковникăн çарĕсем; **ПЛИЕВ** генерал-лейтенантăн, **КАМКОВ** генерал-лейтенантăн, **КУЦ** генерал-майорăн, **ПАВЛОВ** генерал-майорăн, **ХРУСТАЛЕВ** генерал-майорăн, **БЕЛОУСОВ** полковникăн, **ШМУЙЛО** генерал-майорăн, **РЕВ** полковникăн, **ГУБАНОВ** полковникăн кавалерисчĕсем; артиллери генерал-майорĕн **ФОМИНĂН**, артиллери генерал-майорĕн **ГУСЕВĂН**, артиллери генерал-майорĕн **ПАВЛОВĂН**, артиллери генерал-майорĕн **ПОПОВИЧĂН**, **ПОГОРЕЛЫЙ** полковникăн, **МАРЧЕНКО** полковникăн, **БОРИСОВ** полковникăн, **МАКАРОВ** полковникăн, **КОРОТЕЕВ** полковникăн, **АДАМЧИК** полковникăн, **МАТЮХ** подполковникăн, **ВЛАДИМИРОВ** полковникăн, **ГРИШИН** полковникăн, **КАЛИНИН** подполковникăн, **КИСЛЫЙ** подполковникăн, **МИСНИК** полковникăн, **МОЖЕВСКИЙ** полковникăн, **КЛИМАНОВ** полковникăн, **КОСТЫЛЕВ** майорăн артиллерисчĕсем; танковăй çарсен генерал-полковникĕн **КРАВЧЕНКĂН**, танковăй çарсен генерал-лейтенанчĕн **ШТРОМБЕРГĂН**, танковăй çарсен генерал-майорĕн **ВОЛКОВĂН**, **СВИРИДОВ** генерал-майорăн, танковăй çарсен генерал-майорĕн **САВЕЛЬЕВĂН**, танковăй çарсен генерал-майорĕн **КАТКОВĂН**, **ЛАПТЕВ** полковникăн, **ЛЯШЕНКО** полковникăн, **САФИУЛИН** полковникăн, **ОСТАПЕНКО** полковникăн, **ВОРОНОВ** полковникăн, **ЕГУДКИН** подполковникăн, **ПРОКОФЬЕВ** подполковникăн, **ЕМЕЛЬЯНОВ** подполковникăн, **СОРОЧИНСКИЙ** подполковникăн, **МИХНО** полковникăн танкисчĕсем; авиаци генерал-полковникĕн **ГОРЮНОВĂН**, авиаци генерал-лейтенанчĕн **СЕЛЕЗНЕВĂН**, авиаци генерал-лейтенанчĕн **КАМАНИНĂН**, авиаци генерал-лейтенанчĕн **СТЕПИЧЕВĂН**, авиаци генерал-лейтенанчĕн **ПОДГОРНЫЙĂН**, авиаци генерал-лейтенанчĕн **ТОЛСТИКОВĂН**, авиаци генерал-майорĕн **СМИРНОВĂН**, **ШУТЕЕВ** полковникăн, **ЧИКИНОВ** полковникăн, **БЛАГОВЕЩЕНСКИЙ** полковникăн, **САПРЫКИН** полковникăн, **КЛОБУКОВ** полковникăн, **СЕМЕНЕНКО** полковникăн, **ЮДАКОВ** полковникăн, **ТАРАНЕНКО** полковникăн, **НЕДОСЕКИН** полковникăн, **ГЕЙБО** полковникăн, **УЛЬЯНОВСКИЙ** полковникăн, **ТЕРЕХОВ** полковникăн, **РОМАНОВ** полковникăн, **ЧАМПАЛОВ** полковникăн летчикĕсем; инженери çарĕсен генерал-лейтенанчĕн **ЦИРЛИНĂН**, инженери çарĕсен генерал-майорĕн **ТУПИЧЕВĂН**, инженери çарĕсен генерал-майорĕн **ТЮЛЕВĂН**, **ФАДЕЕВ** полковникăн, **ИСАЕВ** полковникăн, **МЯСНИКОВ** полковникăн, **БАДАЕВ** подполковникăн, **ВОРОБЬЕВ** подполковникăн, **ГОЛУБКОВ** полковникăн, **КОСТИН** майорăн саперĕсем; çыхăну çарĕсен генерал-лейтенанчĕн **ЛЕОНОВĂН**, **МАКАРЕНКО** полковникăн, **ШЕРВУД** полковникăн, **ДАВЫДОВ** полковникăн, **ШИШЕЛОВ** майорăн, государство хăрушсăрлăх полковникĕн **КАРПОВĂН** связисчĕсем чапа тухнă.

Тунă çĕнтерĕве яланлăха палăртса хăварас тесе, **БРНО** хулине туртса илесшĕн çапăçнă чухне уйрăмах чапа тухнă соединенисемпе чăссене орденсемпе наградăлама тăратас.

Паян, апрелĕн 26-мĕшĕнче, 22 сехетре пирĕн Тăван çĕршыв столици **МУСКАВ**, иксĕр çирĕм тăватă тупăпа çирĕм хут пĕр харăс персе, Украинăри 2-мĕш фронтăн паттăр çарĕсене, **БРНО** хулине туртса илнĕскерсене, Тăван çĕршыв ячĕпе салют парать.

Эсир ертсе пыракан çарсене, **БРНО** хулине туртса илес çапăçăва хутшăннăскерсене, питĕ чаплă çапăçнăшăн **ТАВ ТĂВАТĂП**.

Хамăр Тăван çĕршывăн ирĕклĕхĕпе никама пăхăнманлăхĕшĕн çапăçса вилнĕ геройсене ĕмĕр-ĕмĕр мухтав!

Нимĕç захватчикĕсене — вилĕм!

Верховный Главнокомандующи
Совет Союзĕн Маршалĕ И. СТАЛИН.

1945 çулхи апрелĕн 26-мĕшĕ. № 345.

ТАСС ХИРĔÇЛЕСЕ КАЛАНИ

Америкăри «Дейли миррор» хаçат тата Австралири «Сидней дейли телеграф» хаçат Вашингтонри Пирсон пĕлтерни çинчен пичетлесе кăларнă. Унта çапла каланă: «Америкăн çарĕсем апрелĕн 13-мĕшĕнчех Берлина пынă, анчах та «Сталин вырăссен Берлина чи малтан кĕмелле çинчен килешсе татăлни тесе протестленĕ пирки, калла чакнă. Вырăссем çав килĕшĕве пăхăнса, ... Берлина çитсе кĕресси вăраха кайнă пирки америкăнсен калла чакмалла пулнă», — тенĕ.

ТАСС çапла пĕлтерме полномочи илнĕ: Пирсон çакăн пек пĕлтерни нимĕн çине те никăçланман, ... кăларнă пулса тăрать.

ССР Союзĕн 1-мĕш созыври Верховный Совечĕн XI-мĕш сессийĕ

ССР Союзĕн Верховный Совечĕн 1945 çулхи апрелĕн 24-мĕшĕнчи ларăвĕ çинчен ИНФОРМАЦИЛЛĔ ПĔЛТЕРŸ

Апрелĕн 24-мĕшĕнче, каçхине 8 сехетре, СССР Верховный Совечĕн лару залĕнче Кремльте ССР Союзĕн Верховный Совечĕн XI-мĕш сессийĕ уçăлнă.

СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ **И. В. Сталин**, СССР Верховный Совет Президиумĕн членĕсем тата СССР Правительствин членĕсем ложăна пырса ларнине залри çынсем тăвăллăн, нумайччен алă çупса кĕтсе илеççĕ.

Председатель сĕтелĕ умĕнче—Союз Совечĕн Председателĕ **А. А. Андреев** юлташ, Национальноçсен Совечĕн Председателĕ **Н. М. Шверник** юлташ тата вĕсен заместителĕсем **Т. Д. Лысенко, У. Юсупов, Ч. А. Асланова, М. В. Кулагин** юлташсем.

Председатель пулса ертсе пыракан **Н. М. Шверник** лару пуçламăшĕнче США Президентне **Ф. Рузвельта** асăнса сăмах калать. Çакăн хыççăн сессире пулнисем **Ф. Рузвельта** асăнса ура çине тăраççĕ.

Н. М. Шверник юлташ çапла пĕлтерет: ССР Союзĕн Совнаркомĕ СССР Верховный Совечĕн XI-мĕш сессине пăхса тухма ССР Союзĕн 1945 çулхи государство бюджетне тата СССР государство бюджечĕ 1943 çулта пурнăçа кĕни çинчен калакан отчета çирĕплетес ыйтăва тăратать, тет. **И. П. Бойцов** сĕннĕ тăрăх, Союз Совечĕ тата Национальноçсен Совечĕ, палатăсем тăрăх уйрăммăн сасăласа, çав ыйтăва сессин кун йĕркине кĕртме пĕрсасăлăн йышăнаççĕ.

Союз Совечĕ тата Национальноçсен Совечĕ, **П. Ф. Чеплаков** депутат сĕннĕ тăрăх, палатăсем тăрăх уйрăммăн сасăласа, государство бюджетне пăхса тухмалли çак йĕркене йышăнаççĕ: государство бюджечĕ çинчен тăвакан доклада пĕрлешŸллĕ ларура итлемелле, бюджет комиссийĕсен содоклачĕсене, бюджета сӳтсе-явассине тата ăна çирĕплетессине палатăсем тăрăх уйрăммăн туса ирттермелле.

СССР-ăн 1945 çулхи государство бюджечĕ çинчен тата СССР-ăн 1943 çулхи государство бюджетне пурнăçа кĕртни çинчен СССР Финанс Халăх Комиссарĕ **А. Г. Зверев** юлташ доклад туса панă.

А. Г. Зверев юлташăн доклачĕ хыççăн Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн пĕрлешŸллĕ ларăвĕ хупăнать.

Союз Совечĕн тата Национальноçсен Совечĕн ларăвĕсем çинчен ИНФОРМАЦИЛЛĔ ПĔЛТЕРŸ

Апрелĕн 25-мĕшĕнче, кăнтăрла 11 сехетре, СССР Верховный Совечĕн лару залĕнче Кремльте Союз Совечĕн ларăвĕ пулса иртнĕ.

Председатель пулса ертсе пыракан—Союз Совечĕн Председателĕ **А. А. Андреев** депутат.

Союз Совечĕ Бюджет комиссийĕн **Т. И. Кулиев** депутат туса панă содокладне итленĕ.

Бюджет комиссийĕн содоклачĕ хыççăн прениссем пуçланнă. Прениссенче çаксем тухса каланă: РСФСР Совнаркомĕн Председателĕ **А. Н. Косыгин** юлташ, депутат **Л. Р. Корниец** (Украина ССР-ĕ), депутат **А. А. Кузнецов** (Ленинград облаçĕ), депутат **Н. Я. Наталевич** (Белорусси ССР-ĕ), депутат **М. А. Гедвилас** (Литва ССР-ĕ), депутат **М. И. Родионов** (Горький облаçĕ), депутат **И. Я. Варес** (Эстони ССР-ĕ), депутат **В. П. Потемкин** (РСФСР).

Каçхине 6 сехетре Национальноçсен Совечĕн ларăвĕ пулнă.

Национальноçсен Совечĕ Бюджет комиссийĕн **И. С. Хохлов** депутат туса панă содокладне итленĕ.

Председатель пулса ертсе пыракан—Национальноçсен Совечĕн Председателĕ депутат **Н. М. Шверник**.

Бюджет комиссийĕн содоклачĕ хыççăн прениссем пуçланнă. Прениссенче çаксем тухса каланă: Ĕçсынни депутачĕсен Мускав хули Совечĕн Исполкомĕн Председателĕ **Г. М. Попов** юлташ, депутат **И. С. Грушецкий** (УССР), депутат **В. Т. Лацис** (Латви ССР-ĕ), депутат **М. Миркасимов** (Азербайджан ССР-ĕ), СССР Сывлăх Халăх Комиссарĕ **Г. А. Митерев** юлташ, депутат **С. Г. Хоштария** (Грузи ССР-ĕ), депутат **Т. Н. Кары-Ниязов** (Узбек ССР-ĕ), депутат **Г. А. Динмухаметов** (Тутар АССР-ĕ), депутат **А. Т. Веймер** (Эстони ССР-ĕ).

ССР Союзĕн 1945 çулхи бюджечĕ тата ССР Союзĕн 1943 çулхи государство бюджетне пурнăçлани çинчен

ССР Союзĕн Финанс Халăх Комиссарĕ А. Г. Зверев юлташ Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн пĕрлехи ларăвĕнче 1945 çулхи апрелĕн 24-мĕшĕнче тунă доклад*)

Депутат юлташсем! ССР Союзĕн Верховный Совечĕн XI-мĕш Сессийĕ историллĕ аслă кунсенче пухăнчĕ.

Верховный Главнокомандующи Совет Союзĕн Маршалĕ Сталин юлташ ăслăн ертсе пынипе, паттăр Хĕрлĕ Çар гитлерла çарсене аркатмаллах пыра-пыра çапрĕ те халĕ тăшмана унăн йăвинче аркатса пырать. **(Тăвăллăн алă çупаççĕ).**

Хĕрлĕ Çар хамăр Тăван çĕршывăн таса çĕрне фашистла ирсĕрсенчен тасатрĕ, Польшăна тата Чехословакин чылай пайне ирĕке кăларчĕ, Югослави халăхне унăн ирĕклĕхĕшĕн пыракан ăнăçлă кĕрешĕвĕнче пулăшрĕ, Германин Европăри юлашки союзникĕсене стройран кăларчĕ.

Пирĕн çĕнтерŸллĕ çарсем Хĕвелтухăç Пруссине, Померанин чылай пайне, нимĕç Силезине, Бранденбурга йышăнса илчĕç, халĕ вĕсем Германи столицинче—Берлинра çапăçаççĕ **(нумайччен тăвăллăн алă çупаççĕ)**, пирĕн союзниксен çарĕсемпе пĕрле, тăшмана тĕппипех аркатса тăкассине вĕçлесе пыраççĕ.

Çак пысăк çитĕнŸсем вĕсем пирĕн çĕршывăн вăрçăри хăватне, Хĕрлĕ Çарăн мастерлăхĕпе паттăрлăхне, миллионшар совет патриочĕсен тылри хастарлăхне кăтартаççĕ. Иртнĕ 1944 çулта пирĕн промышленноçра, ялхуçалăхĕнче, транспортра çĕнĕ çитĕнŸсем тунă. Вăрçăн тăваттăмĕш çулĕнче промышленность, вăрçă пуçламăшĕнчипе танлаштарсан, çар техники темиçе хут ытларах туса кăларать. Йывăр сиен курнă хыççăн ялхуçалăхĕ хăвăрт ура çине тăрса пырать, Хĕрлĕ Çарпа халăха кирлĕ апат-çимĕç тăратать, промышленноçа чĕр тавар парса тăрать.

Вăрçă вăхăтĕнчи йывăр условире нимĕç оккупанчĕсем аркатса тăкнă хуçалăха юсас ĕçе, пуринчен ытла фронт валли ĕçлекен хуçалăх отраслĕсене нумай укçа-тенкĕ хыватпăр.

«Çаксем пурте,—тенĕ Сталин юлташ,—Совет государствин экономикăллă никĕсĕ тăшманла государствăсен экономикинчен темиçе хут хăватлăрах та пурнăçлăрах пулни çинчен калаççĕ».

Тăшман çав тери вăйлăн хирĕç тăнине çĕнтерсе пырса, пирĕн Хĕрлĕ Çар хăйĕп

çĕнтерŸллĕ ялавĕсене хĕвеланăçнелле илсе пырать. ÇĕнтерŸ çывăх ĕнтĕ. Çĕнтерĕвĕн шанчăкĕ—пирĕн боецсемпе командирсен вăрçăри паттăрлăхĕпе хастарлăхĕ, совет халăхĕ этемлĕх историйĕнче халиччен нихăçан пулман пек вăй хурса ĕçлени, унăн патриотизмĕ пулса тăрать. Çĕнтерĕвĕн шанчăкĕ—совет халăхне Верховный Главнокомандующи Совет Союзĕн Маршалĕ Сталин юлташ генилле ертсе пыни пулса тăрать. **(Пĕтĕм зал нумайччен тăвăллăн алă çупать. Пурте ура çине тăраççĕ. Сталин юлташа хисеплесе нумай вăхăт хушши оваци тăваççĕ).**

1943—1944 ÇУЛСЕНЧИ ГОСУДАРСТВО БЮДЖЕТНЕ ПУРНĂÇЛАНИ

Чи малтан мана ССР Союзĕн 1943 çулхи государство бюджетне пурнăçа кĕртнине кăтартакан итогсем тата ССР Союзĕн 1944 çулхи государство бюджетне пурнăçа кĕртнин малтанхи итогĕсем çинчен чарăнса тăма ирĕк парăр. ССР Союзĕн Верховный Совечĕн X-мĕш сессийĕ 1943 çулхи бюджета епле пурнăçа кĕртни çинчен малтанхи итогсене пăхса тухрĕ. Халĕ ĕнтĕ СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ сирĕн умма 1943 çулхи бюджета мĕнле пурнăçлани çинчен çирĕплетме отчет тăратать. 1943 çулхи государство бюджечĕ доходсемпе расходсем тăрăх 210,0 миллиард тенкĕлĕх пурнăçланă.

СССР Верховный Совечĕн X-мĕш сессийĕ 1944 çулхи государство бюджетне доходсемпе расходсем тăрăх 249,6 миллиард тенкĕ пулмалла туса çирĕплетнĕ. Малтанхи даннăйсем тăрăх, доходсем 268,0 миллиард тенкĕлĕх е çирĕплетнĕ суммăн 107,4 процентчĕ чухлĕ пулнă, расходсем—263,0 миллиард тенкĕлĕх, е 105,4 процент чухлĕ пулнă. Çапла вара ССР Союзĕн 1944 çулхи государство бюджечĕ доходсем расходсенчен 5,0 миллиард тенкĕ ытларах пулнипе пурнăçа кĕнĕ.

Государство бюджетне ăнăçлăн пурнăçа кĕртни чи малтан пирĕн паттăр Хĕрлĕ Çар, фашистла тискер-кайăксене аркатса тăкса, вĕсене хамăр çĕршывран хăваласа кăларнинчен килнĕ. 1944 çулхи бюджета пурнăçланин итогĕсем Сталин юлташ ертсе пынипе йĕркеллĕ тата хăвăрт ӳссе пыракан çар хуçалăхĕ туса хунă Совет государствин çирĕп финанс никĕсĕ пуррине уççăн кăтартса параççĕ. Пĕтĕм социализмлă экономикăн хăватне пула, Совет Союзĕн укçи-тенки Отечественнăй аслă вăрçă тапхăрĕнче вăрçă вăрçма, халăх хуçалăхĕпе культурăна малалла аталантарма, ресурссене мобилизацилес, çавăн пекех пĕтĕм халăх хуçалăхĕнче пурлăхпа тата укçа-тенкĕпе мĕнле усă курнине контроль туса тăрас ĕçре пысăк вырăн йышăнса тăрать.

Виçĕ çул çурă хушши вăрçă пынă вăхăтра, 1944 çула шутласан, Оборона Наркомачĕпе Тинĕс-çар флочĕн Наркомачĕ валли бюджетран 420 миллиард тенкĕ тухнă. 1944 çулта çарĕçне каякан расходсем, 1943 çулхипе танлаштарсан, 13 миллиард тенкĕ яхăн ӳснĕ. Çав вăхăтрах государство бюджетĕнчен чылай укçа-тенкĕ ирĕке кăларнă районсенчи хуçалăха юсас тата ССР Союзĕнчи хуçалăхпа культурăна малалла аталантарас ĕçе кайнă.

Пирĕн социализмлă государствăн финанс хăвачĕ вăрçă вăхăтĕнче татах та ытларах ӳсе çирĕпленчĕ. Çакăнта ĕнтĕ пирĕн государствăн экономикăллă никĕсĕ иксĕлми çирĕп пулни, совет халăхĕн ĕçри паттăрлăхĕ палăрчĕ, вăрçă вăхăтĕнче партипе правительство, пирĕн генилле çулпуç тата учитель аслă Сталин ертсе пынипе, организаторла пысăк ĕçсем туса ирттерни палăрчĕ. **(Тăвăллăн алă çупаççĕ).**

ССР Союзĕн 1944 çулхи государство бюджечĕн доходĕсем, 1943 çулхипе танлаштарсан, 58,0 миллиард тенкĕ е 27,6 процент чухлĕ ӳснĕ. Çака вăл пуринчен ытла государство предприятийĕсенчен кĕнĕ укçа-тенкĕ шучĕпе ӳснĕ.

Государство предприятийĕсен тупăшĕнчен тата оборотран илекен налогран хывнă доход 1943 çулта 91,1 миллиард тенкĕ пулнă пулсан, 1944 çулта вăл 116,1 миллиард тенкĕ шутланать. 1943 çулта çав çăлкуçсенчен килекен укçа-тенкĕ хисепĕ ӳсни, пĕтĕмĕшпе илсен, производство анлăланнинчен тата продукцин хăйне ларакан хакĕ йӳнелнинчен килнĕ.

1944 çулта промышленность продукцийĕн хăйне ларакан хакĕ, малтанлăха панă даннăйсем тăрăх, 3 процент йӳнелнĕ, пуринчен ытларах çака вăл çар промышленноçĕпе машинăсем тăвакан промышленноçра чылай йӳнелнĕ. Сăмахран, авиаци промышленноçĕнче, 1943 çулпа танлаштарсан, япаласен хăйне ларакан хакĕ 7,3 процент, танксем тăвакан промышленноçра — 12,3 процент, танк хĕçпăшалĕсем тăвакан промышленноçра —7,6 процент, станоксем тăвакан промышленноçра—9,8 процент йӳнелнĕ.

(Малалли 2-мĕш страницăра)

*) Кĕскетнĕ стенограмма тăрăх пичетленет.

ССР Союзĕн 1-мĕш созыври Верховный Совечĕн XI-мĕш сессийĕ

ССР Союзĕн 1945 çулхи бюджечĕ тата ССР Союзĕн 1943 çулхи государство бюджетне пурнăçлани çинчен

(Малалли. Пуçламăшĕ 1-мĕш страницăра).

Промышленность продукцийĕн хăйне ларан хакĕ йÿнелни ĕç тухăçлăхĕ ÿсни çĕнинчен, чертавар, топливо тата ытти материалсене перекетлесе тăкакланинчен килнĕ. 1943 çулхипе танлаштарсан, ĕç тухăçлăхĕ танксем тăвакан промышленноçра 23,7 процент, авиаци промышленноçĕнче — 11,8 процент, ... промышленноçĕнче — 16,6 процент ÿснĕ. Ĕç тухăçлăхне ÿстерес тĕлĕшри çитĕнÿсем производствăна организацилесе унăн технологине малалла лайăхлатса пынинчен, производствăра поточнăй методпа анлăн усă курнинчен, рабочисемпе заводсенче социализмлă ăмăрту çĕнĕрен хăватлăн çĕкленнинчен килнĕ.

Ÿссе пыракан промышленность расхочĕсене укçа-тенкĕ парса тăмалли паха çăлкуç енчен пĕри — халăхран кĕрекен укçа-тенкĕ тухса тăрать. 1943 çулта халăхран налогсемпе пухăнни 28,6 миллиард тенкĕ чухлĕ пулнă пулсан, 1944 çулта налогсене—37,2 миллиард тенкĕ укçа. Налог шучĕпе пуханакан укçа-тенкĕ хисепĕ ÿсни вăл, пуринчен ытла, налог тÿлекенсен хисепĕ ÿснинчен, рабочисемпе служащисен ĕçукçи пысăкланнинчен тата колхозниксен дохочĕсем ÿснинчен килет. Государствăн 25 миллиард тенкĕлĕх кăларнă виççĕмĕш военнăй заемне 29 миллиард тенке яхăн сарнă. Укçапа япаласен тăваттăмĕш лотерейи те анăçлăн сарăлнă, вăл бюджета 5,2 миллиард тенкĕ чухлĕ укça панă. Çак цифрăсем вĕсем совет халăхĕн хĕрÿллĕ патриотизмне, вăл тăшмана аркатса тăкассине хăвăртлатас ĕçе мĕнпур вăйĕпе укçа-тенкине хывма хатĕр тăнине кăтартса параççĕ.

«Совет çыннисем,—тенĕ Сталин юлташ,—фронта ытларах парас тесе, хăйсене мĕн кирлине нумайĕшне илмесĕр тăнă».

Вăрçă пынă ытти çулсенчи пекех, государство бюджетĕнчи укçа-тенкĕ чи малтан вăрçă расхочĕсене витме кайнă. СССР Верховный Совечĕ Оборона Наркомачĕне Тинĕс-Çар флочĕн Наркомачĕн расхочĕсене 1944 çул валли 128,4 миллиард тенкĕ чухлĕ пулмалла туса çирĕплетнĕ, тĕрĕссипе 137,9 миллиард тенкĕ расходланă.

Хĕрлĕ Çара 1944 çулта укçа-тенкĕ парса тăнин малтанхи итогĕсене пăхса тухсан, пирĕн, 1945 çулхи пекех, союзниксем хĕçпăшал, тĕрлĕ материалсем тата апат-çимĕç Хĕрлĕ Çар валли чылай парса пулăшнине палăртса хăвармалла.

Совет халăхĕ вăрçă вăхăтĕнче те оккупациленĕ районсенчи хуçалăха юсаса ура çине тăратас, çĕршывăн производительнăй вăйĕсене малалла аталантарас тĕлĕшпе пысăк ĕçсем туса ирттерет. 1944 çулта капиталлă строительство валли 29,0 миллиард тенкĕ уйăрса пулнă, вăл шутра бюджетран—23,0 миллиард тенкĕ уйăрнă.

1944 çулта, çÿлте каланă пек, нимĕçсен оккупацийĕнчен ирĕке кăларнă районсенчи халăх хуçалăхĕпе культурине аталантарас ĕçе нумай укçа-тенкĕ тыкнă. Ирĕке тухнă районсенчи хуçалăха ура çине тăратас тĕлĕшпе тунă ĕçсем хăйĕн результачĕсене пама пуçларĕ те ĕнтĕ. Сăмахран, çĕрмакăрăк промышленноçĕн продукцийĕ 1944 çулта, 1943 çулхипе танлаштарсан, 30,6 процент ÿснĕ, вăл шутра Донбасри шахтăсене юсанине 18,6 процент ÿснĕ. Кăнтăрти заводсенче ĕнтĕ сахал мар металл шăратса кăлараççĕ. Ирĕке кăларнă районсенче 2,000 ытла машинно-тракторнăй станцисем ĕçлеме пуçланă. Вĕсем колхоз хресченĕсене тăшман аркатнă хуçалăха юсама пулăшаççĕ.

1944 çулта социалла-культуралла учрежденисен хисепне ÿстерес тата халăх хуçалăхне валли кадрсем хатĕрлес тĕлĕшпе пысăк программăна пурнăçа кĕртнĕ. 1944 çулта социалла-культуралла ĕçсене пурнăçлама государство бюджечĕпе 51,1 миллиард тенкĕ расходланă. 1943 çулта 37,7 миллиард тенкĕ расходланă пулнă.

Социалла-культуралла ĕçсем тĕлĕшпе тунă расходсен шутне çавăн чухне ССР Верховнăй Совечĕн Президиумĕн 1944 çулхи июлĕн 8-мĕшĕнче кăларнă Указ пирки уйăрмалли харăнса тăрас пулать. Ку закон тăрăх пособи илекен нумай ачаллă амăшсен хисепĕ чылай ÿснĕ, пособисен пысăкăшĕ те чылай ÿснĕ тата пĕччен амăшсене пособи памалла пулнă. Кунсăр пусне ача учрежденийĕсен хисепне те чылай ÿстерет, вĕсене тата ача çуратмалли çуртсен йышне чылай ÿстерпĕ, ача çуратнă тата тин çуралнă ачасене памалли пособие ÿстернĕ.

Совет Союзĕн 1945 çулхи государство бюджечĕ

Депутат юлташсем! ССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ сире пăхса тухса çирĕплетме тăратнă 1945 çулхи государство бюджетĕнче вăрçă расхочĕсене саплама кирлĕ таран укçа уйăрса памаллине, ирĕке кăларнă районсенче хуçалăха юсаса ура çине тăратмашкăн тата Совет Союзĕн халăх хуçалăхĕпе культурине малалла аталантармашкăн укçа ытларах уйăрса памаллине палăртнă.

Совет Союзĕн 1945 çулхи государство бюджечĕн дохочĕсемпе расхочĕсене 305.3 миллиард тенкĕ чухлĕ палăртса хунă. 1944 çулхи бюджетпа танлаштарсан, доходсем 37,3 миллиард тенкĕ чухлĕ, урăхла каласан—13,9 процент ÿсеççĕ, расходсем—42,3 миллиард тенкĕ чухлĕ, урăхла каласан—16,1 процент ÿсеççĕ.

БЮДЖЕТА ГОСУДАРСТВО ПРЕДПРИЯТИЙ ĔСЕМПЕ ОРГАНИЗАЦИСЕНЧЕН КĔРЕКЕН УКÇА

Промышленность производствипе суту-илĕве ÿстерни тата продукцин хăйне ларакан хакне тата ытларах чакарни бюджетăн государство предприятийĕсемпе организацийĕсенчен кĕрекен дохочĕсене ÿстерессĕ. Оборотран илекен налог тата тупăшсенчен уйăрса паракан укçа (вĕсем бюджет дохочĕсен чи пысăк пайĕ пулса тăраççĕ) 1945 çулта государство бюджечĕн мĕнпур дохочĕсен çуррине яхăн пулаççĕ. Оборотран илекен налог тата тупăшсенчен уйăрса паракан укça, 1944 çулхипе танлаштарсан, 21,7 миллиард тенкĕ ÿсеççĕ. Ирĕке кăларнă районсенче ишĕлнĕ предприятисене анăçлăн юсаса хута яни тата ялхуçалăхне çирĕплетни 1945 çулта вăрçă валли кирлĕ продукципе производство хатĕрĕсем нумай ытларах туса кăларма май параççĕ. Çакна пула вак суту-илÿ нумай ÿсет, çапла вара бюджета оборотран кĕрекен налог укçи те ÿсет.

Пирĕн çĕршывра куллĕн кирлĕ таварсем тăвассине татах та ÿстерме пысăк майсем пур. Анчах та çак майсемпе кирлĕ таран усă курмаççĕ-ха, Пир-авăр промышленность, çăмăл промышленность тата апат-çимĕç промышленность Халăх Комиссариачĕсен куллен кирлĕ таварсем ытларах туса кăларма тăрăшмалла. Промысла кооперацийĕпе вырăнти промышленность предприятийĕсем вырăнти ресурссемпе ку таранччен те çителĕклĕ таран усă курмаççĕ-ха. Союзлă тата автономиллĕ республикăсен Халăх Комиссарĕсен Совечĕсем, ĕççынни депутачĕсен облаççемпе край Совечĕсен исполкомĕсем куллен кирлĕ таварсем тăвас ĕç çине тимлĕнрех çавăрăнса пăхмалла.

Государство предприятийĕсемпе организацийĕсен тупăшĕсем ÿсесси производствăна малалла ÿстернинчен тата продукцин хăйне ларакан хакне чакарнинчен килет. Государство предприятийĕсемпе организацийĕсен 1945 çулхи тупăшĕсене 27,6 миллиард тенкĕ чухлĕ палăртса хунă. 1944 çулта çав тупăшсем 24,4 миллиард тенкĕ пулнă. Тупăшсем промышленноçра пуринчен те ытларах ÿсмелле, вĕсем унта 2,6 миллиард тенкĕ чухлĕ ÿсеççĕ.

(Юлашки пулать).

СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ М. И. Калинин Польша Республикин Халăх Совечĕн Президентне Б. Берут господина тата Польша Республикин Вăхăтлăх Правительствин Премьер-Министрĕпе Ют çĕршыв Ĕçĕсен Министрне Э. Осубка-Моравский господина йышăнни

Апрелĕн 24-мĕшĕнче Кремльте СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ М. И. Калинин Польша Республикин Халăх Совечĕн Президентне Б. Берут господина тата Польша Республикин Вăхăтлăх Правительствин Премьер-Министрĕпе Ют çĕршыв Ĕçĕсен Министрне Э. Осубка-Моравский господина йышăннă.

Йышăнура СССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ А. Ф. Горкин пулнă.

Польша Республикин Халăх Совечĕн Президенчĕ Б. Берут господин тата Польша Республикин Вăхăтлăх Правительствин Премьер-Министрĕпе Ют çĕршыв Ĕçĕсен Министрĕ Э. Осубка-Моравский господин Мускавран тухса кайни

Апрелĕн 24-мĕшĕнче Польша Республикин Халăх Совечĕн Президенчĕ Б. Берут господин тата Польша Республикин Вăхăтлăх Правительствин Премьер-Министрĕпе Ют çĕршыв Ĕçĕсен Министрĕ Э. Осубка-Моравский господин Польша Халăх Совечĕн Президиумĕн членĕпе В. Ковальский господинпа тата Промышленность Министрĕпе Г. Минц господинпа пĕрле Мускавран тухса кайнă.

Б. Берут тата Э. Осубка-Моравский господинсемпе пĕрле Польшăра Совет послĕ В. З. Лебедев тухса кайнă.

Вокзалра Б. Берут тата Э. Осубка-Моравский господинсене тата вĕсемпе пĕрле каякансене çаксем ăсатса янă: СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕн Заместителĕ тата РСФСР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ А. Н. Косыгин, СССР Оборона Халăх Комиссарĕн Заместителĕ Н. А. Булганин, СССР Ют çĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕн Заместителĕ А. Я. Вышинский, Хĕрлĕ Çарăн Генеральнăй Штабĕн Начальникĕ арми генералĕ А. И. Антонов, СССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ А. Ф. Горкин, Ф. И. Голиков генерал-полковник, Мускав хула Совечĕн Председателĕ Г. М. Попов, СССР Наркоминделĕн 4-мĕш Европа Отделĕн Заведующийĕ А. А. Лаврищев, СССР Наркоминделĕн Протокол Отделĕн Заведующийĕ Ф. Ф. Молочков, Мускав хулин коменданчĕ К. Р. Синилов генерал-лейтенант, А. С. Гундоров генерал-лейтенант тата ыттисем те.

Вокзалра ют çĕршывсенчи государствăсен послĕсем, посланникĕсем, ĕçри повереннăйĕсем, Польша Республикин Послĕпе З. Модзелевскипе вăл ертсе пыракан Посольствăн составĕ, çавăн пекех тата Чехословаки Республикин Польшăри Послĕ И. Гейрет господин, çул май Мускавра чарăннăскер, пулнă.

Б. Берутпа Э. Осубка-Моравский господинсене чикке çитиччен СССР Оборона Халăх Комиссариачĕн Тулашри çыхăну Отделĕн Начальникĕ М. П. Кутузов генерал-майор тата СССР Наркоминделĕн Протокол Отделĕн Заведующийĕн Заместителĕ Г. И. Фомин ăсатса яраççĕ.

Ăсатнă вăхăтра хисеплĕ хурал тăратнă тата Польша Республикипе Совет Союзĕн государство гимнĕсене каланă.

Вокзала Польшăпа Совет Союзĕн ялавĕсемпе илемлетнĕ.

КОЛХОЗСЕНЧИ МИТИНГСЕМ

МУРКАШ, апрелĕн 26-мĕшĕ. (Телефонпа). Паттăр Хĕрлĕ Çар Берлина хупăрласа илнĕ ятпа районри колхозсенче хаваслă митингсем пулса иртеççĕ. «Труд» колхозра пулнă митингра 1-мĕш бригадăн бригадирĕ Васильев юлташ çапла каларĕ:

— Хĕрлĕ Çар Берлина кĕни пире чĕререн савăнтарать, пирĕн ĕçлес кăмăла çĕклет. Хĕрлĕ Çарăн историллĕ çĕнтерĕвĕ çине ответлесе, эпĕ хамăн бригадăра çуракине пуринчен малтан ирттерме пулатăп.

Колхозра халь çураки ĕçĕсем пыраççĕ. 18 гектар çинче кĕр тыррисене апат панă, сĕрулми яровизацилеме тытăннă. Колхоз кăçал кашни гектартан 100-шер пăт тĕштырă, 180 центнер çĕрулми туса илме ĕмĕтленет.

Ф. МАРКОВ.

* * *

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ, апрелĕн 26-мĕшĕ. (Телефонпа). Районри ĕççыннисем Хĕрлĕ Çар Германи столицине—Берлин хулине вăрканса кĕрсе кайни çинчен пĕлтернĕ хыпара чĕререн хавасланса кĕтсе илчĕç. Çав ятпа шкулсенче, колхозсемпе учрежденисенче халĕ митингсем пулса иртеççĕ.

Чапаев ячĕпе тăракан колхозра пулса иртнĕ митингра ватă бригадир Павел Яхутин çапла каларĕ:

— Пирĕн çарсем Берлин хулинче çапăçни ĕçре пысăк çитĕнÿсем тума вăй хал парать. Кăçалхи суракине кĕске срокра, агротехникăна пăхăнса ирттерме сăмах паратăп, терĕ.

П. ТИХОНОВ.

В. М. Молотов тата совет делегацийĕн членĕсем Сан-Франциско хулине пырса çитнĕ

САН-ФРАНЦИСКО, апрелĕн 25-мĕшĕ. (ТАСС). Паян кăнтăрла Сан-Франциско хулине конференцире пулма В. М. Молотов тата Совет делегачĕсем самолетпа пырса çитнĕ. Молотов юлташпа пĕрле çаксем пынă: Громыко, Соболев, Царапкин, Славин, Голунский, Крылов, Кузнецов юлташсем тата Васильев генерал. Совет делегачĕсем Родионовпа Лаврентьев юлташсем маларах çитнĕ.

Аэродромра В. М. Молотов юлташа США-н Мускаври послĕ Гарриман, США-н государство департаменчĕн представителĕсем Болен тата Дрю, конференцин протокол пайĕн представителĕ Чейпин, çавăн пекех тата Лаврентьев, Родионов юлташсем, Сан-Франциско хулинчи Совет консулĕ Вавилов юлташ тата ытти совет представителĕсем те саламланă.

В. М. Молотов юлташ Сан-Франциско хулинче

САН-ФРАНЦИСКО, апрелĕн 25-мĕшĕ. (ТАСС спецкорĕ). Кунта В. М. Молотов, Э. Стеттиниус, А. Иден тата Сун Цзывэнь пухăнса канашланă. Канашлу Гринвич вăхăчĕпе 10 сехет те 30 минутра пĕтнĕ. Канашлура пулнисем пичет представителĕсене нимĕн те каламан.

ПĔРЛЕШНĔ НАЦИСЕН САН-ФРАНЦИСКО ХУЛИНЧИ КОНФЕРЕНЦИЙĔ УÇĂЛНА

САН-ФРАНЦИСКО, апрелĕн 25-мĕшĕ. Паян, Лăпкă океан вăхăчĕпе 16 сехет те 30 минутра, Мускав вăхăчĕпе апрелĕн 26-мĕшĕнче 2 сехет те 30 минутра, Пĕрлешнĕ Нацисен мирпе хăрушсăрлăха сыхлакан Пĕтĕм Тĕнчери Пĕтĕмĕшле Организацийĕн уставне хатĕрлеме пухăнпа конференцийĕ уçăлнă. Конференцире 850 делегат ытла.

Конференцин 1-мĕш ларăвне унăн вăхăтлăх председателĕ, Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсен государство секретарĕ Э. Стеттиниус уçнă.

Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсен президенчĕ Гарри Трумэн конференци участникĕсене Вашингтонран радиопа сăмах каланă, хăйĕн сăмахĕнче вăл конференци çав тери паха пулнине палăртнă.

Конференцие саламласа, Калифорни штачĕн губернаторĕ Уоррен тата Сан-Франциско хулин мерĕ сăмахсем тухса каланă. (ТАСС).

ШУРĂ ÇУРТ ПĔЛТЕРНИ

ВАШИНГТОН, апрелĕн 23-мĕшĕ. (ТАСС). Шурă Çурт пичет представителĕсене çапла пĕлтернĕ: «Трумэн Президент СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕн Заместительне тата Ют çĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарне Молотов господина вăл кĕске вăхăт хушшинче Вашингтонра пулнă чухне икĕ хут йышăннă. Государство Секретарĕ Молотов господинпа тата Пĕрлешÿллĕ Королевствăн Ют çĕршыв Ĕçĕсен Министрĕпе Иден господинпа Польша ыйтăвĕ пирки тата Сан-Франциско çыхăнса тăракан ыйтусем пирки канашланă. Сан-Франциско хулинче апрелĕн 25-мĕшĕнче уçăлмалли конференци умĕн вăхăт сахал юлнă пирки тата çав калаçусем хыççăн Молотов господин хăйĕн правительствипе канашласа илме пултартăр тесе, Польша ыйтăвне ют çĕршыв ĕçĕсен виçĕ министрĕ малалла Сан-Франциско хулинче сÿтсе-явĕç».

ЭТТЛИ КАЛАСА ПАНИ

САН-ФРАНЦИСКО, апрелĕн 24-мĕшĕ. (ТАСС спецкорĕ). Сан-Франциско хулинче пресс-конференцире тухса каласа, Англи премьер-министрĕн заместителĕ Эттли çапла пĕлтернĕ: Белоруссипе Украинăна ассамблейăра уйрăм вырăнсем пама Совет правительстви сĕннине Англи хапăл тăвать, тенĕ.

Çавăн пек уйрăм представительство туma мĕнле сăлтав пур?—тесе ыйтнине хирĕç Эттли çапла каланă: вăл республикăсем хăйсем тĕллĕн дипломатиллĕ çыхăнса тăраççĕ, тенĕ.

Хĕвеланăç Европăри вăрçă ĕçĕсем

ЛОНДОН, апрелĕн 24-мĕшĕ. (ТАСС). Союзниксен экспедициллĕ вăйĕсен верховнăй командованийĕн штабĕ пичетлесе кăларнă пĕлтерÿре каланă тăрăх, Нюрнберг хулинчен кăнтăртарахра союзниксен пехотăпа танковăй чаçĕсем 16 километр малалла кайнă. Союзниксем Диллингенра Дунай шывĕ урлă каçнине тата вăл шывран кăнтăралла 8 километр малалла кайнине штаб çирĕплетсе парать.

Германипе Швейцари чиккинчи 64 километр тăршшĕ участок союзниксен аллинче.

ЛОНДОН, апрелĕн 24-мĕшĕ. (ТАСС). Англин авиаци министерстви пĕлтернĕ тăрăх, апрелĕн 24-мĕшĕ ыран тенĕ чух çĕрле акăлчансен Москито йышши самолечĕсем икĕ хутчен Киль хулине тапăннă.

ЛОНДОН, апрелĕн 25-мĕшĕ. (ТАСС). Союзниксен экспедициллĕ вăйĕсен верховнăй командованийĕн штабĕ пичетлесе кăларнă пĕлтерÿре çапла каланă: союзниксен кăнтăр-хĕвелтухăçнелле хăвăрт куçса пыракан танковăй чаçĕсем Реген хулинчен çурçĕр-хĕвеланăçнерехре 5 километрта тата Австри чиккинчен 56 километрта тăраççĕ. Пехотăпа танковăй чаçсем Нюрнберг хулинчен кăнтăртарахра анлă фронтпа 16 километр малалла куçнă, вĕсем Дунай шывĕ патне çитесси 11 километр кăна юлнă ĕнтĕ.

Штутгарт хулинчен кăнтăртарахра 1.250 тăваткăл километр йышăнса тăракан «миххе» пĕтерсе тăкас ĕç пĕр чарăнмасăр пулса пырать. Союзниксен çарĕсем Шварцвальд вăрманĕ варринелле кĕрсе пыраççĕ, Германи çарĕсене унта хупăрласа илнĕ.

ЛОНДОН, апрелĕн 25-мĕшĕ. (ТАСС). Союзниксен Вăтаçĕр тинĕс таврашĕнчи хĕçпăшаллă вăйĕсен штабĕ апрелĕн 25-мĕшĕ ыран тенĕ чух çĕрле ятарласа пичетлесе кăларнă пĕлтерÿре çапла каланă: апрелĕн 23-мĕшĕпе 24-мĕшĕнче 5-мĕш арми темиçе тĕлте По шывĕ урлă каçса кайнă. Акăлчансен 8-мĕш армийĕн чаçĕсем Феррара тата Бондено (Болонья хулинчен 25 миля çурçĕртерехре) хулисене тытса илнĕ. 5-мĕш арми Специпе Модена хулисене йышăннă.

Союзниксен çарĕсем пĕр йĕркесĕр каялла чакса пыракан тăшмана хăваласа пыраççĕ, тăшманăн çулйĕрĕсене аркатаççĕ. Ку таранччен 40.000 çынна ытла тыткăна илнĕ тата тăшманăн нумай хĕçпăшалне тытса илнĕ.

8-мĕш армин Итали чаçĕсем («Гарибальди» ячĕпе тăракан партизансен отрячĕ те кунта кĕрет) По шывĕн вăрринчен кăнтăртарахра Кодигоро хулине йышăннă.

ПОЛЬША ХАЛĂХĔ СОВЕТ СОЮЗĔПЕ ПОЛЬША ХУШШИНЧИ ДОГОВОРА ЫРЛАТЬ

ВАРШАВА, апрелĕн 23-мĕшĕ. (ТАСС). Лодзьре, Краковра, Ченстоховра, Замостьере, Люблинра тата Польшăн ытти хулисенче те нумай çынлă митингсем пулса иртнĕ. Митингра пулнисем Совет Союзĕпе Польша пĕр-пĕринпе туслă пурăнасси, пĕр-пĕрне пулăшасси тата вăрçă хыççăн пĕрлешсе ĕçлесси çинчен тунă договора çав тери савăнса саламланă.

Çĕр реформи вĕçленнине уявлама Лодзь хулине пынă 5.000 хресчен договор тупине калама çук хавасланса йышăннă.

Люблин хулинчи механически, атă-пушмак, сахăр, çĕпре тăвакан заводсенче пысăк хавхаланупа митингсем пулса иртнĕ. Польша республикин Вăхăтлăх правительствин тулашри политикине хĕрÿллĕн кăмăлласа, служащисем, предприятисенчи инженерсемпе техниксем Польшăпа СССР пĕр-пĕринпе туслă пурăнасси, пĕр-пĕрне пулăшасси тата вăрçă хыççăн пĕрлешсе ĕçлесси çинчен тунă договор демократиллĕ Польша республикине чăн-чăнах чечекленсе ÿсме май паннине палăртнă.

Йышăннă резолюцисенче пуринче те çĕршыва нимĕç оккупанчĕсенчен ирĕке кăларнăшăн совет халăхне, Хĕрлĕ Çара тата Сталин Маршала тав тунă.

ПЕТЭНА ФРАНЦИЕ ТАВĂРАНМА ИРĔК ПАНА

ПАРИЖ, апрелĕн 24-мĕшĕ. (ТАСС). Франс Пресс агентстви Францин информаци министерстви пĕлтернине парать. Унта çапла каланă: «Петэн маршал Германи влаçĕсем урлă Швейцари правительствинчен Франци чиккинче Франци влаçĕсене парăнмашкăн Швейцари территорине пыма ирĕк пама ыйтнă. Швейцари правительстви вăл ыйтăва Франци правительстви аллине панă. Франци правительстви Петэн маршал хăш вырăнта тата хăш вăхăтра чикĕ урлă каçмаллине кăтартса панă».

КЕСКЕН

* Канадăри «Россиăна пулăшмалли фонд» организацийĕсем мĕн пурĕ 3 миллион та 842 пин доллар укçа пухнă.

* Белграда Болгарин çар министрĕ Дамян Велчев генерал пынă. (ТАСС).

СССР Совнаркомĕнче

1945 çулхи майăн 1-мĕшĕпе 2-мĕшĕ—ытларикунпа юнкун—канмалли кунсем пулнă пирки СССР Совнаркомĕ çапла йышăннă: ĕççыннисем нумай йышлăн ыйтнине шута илсе, 1945 çулхи апрелĕн 29-мĕшĕнчи вырсарникуна ĕçкунĕ тесе шутлас.

Ответлă редактор **В. Я. ЯКОВЛЕВ.**

Совет Информаци Бюровĕнчен

АПРЕЛĔН 24-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Апрелĕн 24-мĕшĕнче БЕРЛИНРАН çурçĕр-хĕвеланăçнерехре БЕЛОРУССИРИ 1-мĕш фронт çарĕсем çаплах малалла тапăнса пынă, КРЕММЕН, ФЛАТОВ, ВЕЛЬТЕН, НАУЕН хулисене туртса илнĕ. БЕРЛИНРАН кăнтăр-хĕвелтухăçнерехре фронт çарĕсем ДАМЕ шывĕ урлă каçнă та БЕРЛИНПА пĕрлешсе ларнă АДЛЕРСХОФ, РУДОВ, АЛЬТ-ГЛИНИККЕ, БОНСДОРФ ялĕсене туртса илнĕ, вара çавăнта кăнтăр енчен наступлени туса пыракан УКРАИНĂРИ 1-мĕш фронт çарĕсемпе пĕрлешнĕ. Çавăнпа пĕр вăхăтрах фронт çарĕсем тăшманпа БЕРЛИН хулин çурçĕр тата хĕвелтухăç пайĕсен урамĕсенче çапăçнă, хулан ТЕГЕЛЬ, ВИТЕНАУ, РЕЙНИКЕНДОРФ районĕсене, Силези вокзалне тата Силези вокзалĕнчен çурçĕртерехре тата хĕвелтухăçнерехре ларакан кварталсене туртса илнĕ. ОДЕР çинчи ФРАНКФУРТ хулинчен кăнтăртарахра фронт çарĕсем ФЮРСТЕНБЕРГ хулипе ГУБЕН хулине туртса илнĕ. Апрелĕн 23-мĕшĕнче пулса иртнĕ çапăçусенче фронт çарĕсем 3.000 нимĕç салтакĕпе офицерне ытла тыткăна илнĕ тата çакăн пек трофейсем тытса илнĕ: танксем—48, хир тупписем—200 ытла, автомашинăсем—2.550, паровозсем—88, чугун çул вагонĕсем—1.000 ытла, çар пурлăхĕн склачĕсем—113.

УКРАИНĂРИ 1-мĕш фронт çарĕсем БЕРЛИНĂН кăнтăр пайĕнче хулан МАРИЕНДОРФ, ЛАНКВИЦ, ОСДОРФ, ШТАНСДОРФ районĕсене çапăçса тытса илнĕ, вара çавăнта БЕРЛИНРАН кăнтăр-хĕвелтухăçнерехре ДАМЕ шывĕ урлă каçнă БЕЛОРУССИРИ 1-мĕш фронт çарĕсемпе пĕрлешнĕ. ДРЕЗДЕН енче фронт çарĕсем ГРОССЕНХАЙН хулине туртса илнĕ. Апрелĕн 23-мĕшĕнче пулса иртнĕ çапăçусенче фронт çарĕсем 6.000 нимĕç салтакĕпе офицерне ытла тыткăна илнĕ тата 38 танк тытса илнĕ. Тыткăна илнисен шутĕнче—«Фридрих Людвиг Ян» ятлă дивизи командирĕ БЕРМЕНБЛЯЙН полковник.

Фронтăн ытти участокĕсенче тĕллĕн-тĕллĕн çапăçнă тата разведчиксем шыраса çÿренĕ.

Апрелĕн 23-мĕшĕнче мĕнпур фронтсенче нимĕçсен 110 танкне çĕмĕрсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 60 самолетне персе ÿкернĕ.

АПРЕЛĔН 25-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

БЕЛОРУССИРИ 3-мĕш фронт çарĕсем апрелĕн 25-мĕшĕнче нимĕçсен Земланд çурутравĕ çинчи оборонин юлашки тĕреклĕ пункчĕ пулса тăракан ПИЛЛАУ хулипе крепоçне—нимĕçсен Балтика тинĕс хĕрринчи пысăк порчĕпе тинĕс-çар базине—туртса илнĕ. çавăн пекех тата ЛОХШТАДТ, НОЙХОЙЗЕР, ХИММЕЛЬРАЙХ, ПЛАНТАГЕ, КАНСТИГАЛЛ ялĕсене йышăннă.

БЕЛОРУССИРИ 1-мĕш фронт çарĕсем БЕРЛИНРАН хĕвеланăçнелле каякан çулсене пурне те татнă та апрелĕн 25-мĕшĕнче ПОТСДАМ хулинчен çурçĕр-хĕвеланăçнерехре УКРАИНĂРИ 1-мĕш фронт çарĕсемпе пĕрлешнĕ, çапла вара БЕРЛИНА пур енчен те çавăрса илнĕ.

Çапла çапăçнă чухне БЕЛОРУССИРИ 1-мĕш фронт çарĕсем ЭЛЬШТАЛЬ, РОРБЕК, МАРКВАШДТ хулисене туртса илнĕ тата БЕРЛИНПА пĕрлешсе ларнă ФАЛЬКЕНЗЕЕ, ФАЛЬКЕНХАГЕН, ЛАГЕР ДЕБЕРИЦ ялĕсене йышăннă. Çакăнпа пĕр вăхăтрах фронт çарĕсем БЕРЛИНĂН çурçĕрти, хĕвелтухăçĕнчи тата кăнтăр-хĕвелтухăç пайĕсенчи урамĕсенче çапăçнă, хулан ТРЕПТОВ тата БРИЦ районĕсене йышăннă. ОДЕР çинчи ФРАНКФУРТ хулинчен кăнтăр-хĕвеланăçнерехре фронт çарĕсем МЮЛЛЬРОЗЕ хулипе ФРИДЛАНД хулине çапăçса тытса илнĕ.

Апрелĕн 24-мĕшĕнче пулса иртнĕ çапăçусенче фронт çарĕсем 3.500 нимĕç салтакĕпе офицерне ытла тыткăна илнĕ тата çакăн пек трофейсем тытса илнĕ: самолетсем—297, хир тупписем—110, автомашинăсем—1.130, паровозсем—16, чугун çул вагонĕсем—1.341.

УКРАИНĂРИ 1-мĕш фронт çарĕсем КЕТЦИН хулине çапăçса туртса илнĕ тата БЕРЛИНĂН кăнтăр-хĕвеланăç пайĕнче хулан ЛИХТЕРФЕЛЬДЕ, ЦЕЛЕНДОРФ районĕсене туртса илнĕ. КОТТБУС хулинчен çурçĕртерехре фронт çарĕсем халăх пурăнакан 40 пункта ытла туртса илнĕ, вăл шутра—ПЕЙТЦ хули тата ДИССЕНБУРГ, КРАУСНИГ, БРИЗЕН ятлă пысăк ялсем. ДРЕЗДЕН хулинчен çурçĕр-хĕвеланăçнерехре фронт çарĕсем ЭЛЬБА шывĕ урлă каçнă та çав шывăн хĕвеланăç хĕрринчи РИЗА хулине туртса илнĕ. БАУЦЕН хули районĕнче пирĕн çарсем тăшман пехотипе танкĕсен пысăк вăйĕсен контратакисене сире-сире янă, нимĕçсене пысăк çухату кÿнĕ. Апрелĕн 24-мĕшĕнче пулса иртнĕ çапăçусенче фронт çарĕсем 3.000 нимĕç салтакĕпе офицерне ытла тыткăна илнĕ тата 22 самолетпа 70 хир туппи тытса илнĕ.

БЕРЛИНРАН хĕвеланăçнерехре УКРАИНĂРИ 1-мĕш фронт çарĕсем Франци республикин премьер-министрĕ пулнă ЭРРИОНА нимĕçсен тыткăнĕнчен ирĕке кăларнă.

Чехословаки çĕрĕнче ГОДОНИН хулинчен çурçĕр-хĕвеланăçнерехре УКРАИНĂРИ 2-мĕш фронт çарĕсем çаплах малалла тапăнса пынă, халăх пурăнакан 50 пункта ытла туртса илнĕ, вăл шутра—МИЛЕШОВИЦЕ, ЛИНГАРТСКЕ-ВАШИНИ, БЛАЖОВИЦЕ, ТВАРОЖНА, ЛИШЕН, ЧЕРНОВИЦЕ, ПРЖИЗЖЕНИЦЕ, ОСТОПОВИЦЕ, ОНИЦЕ ятлă пысăк ялсем. Унтан вара тăшманпа БРНО хули хĕрринче çапăçма тытăннă. БРНО хулинчен кăнтăр-хĕвелтухăçнерехри аэродромра фронт çарĕсем тăшманăн 18 самолетне тытса илнĕ.

Фронтăн ытти участокĕсенче тĕллĕн-тĕллĕн çапăçнă тата разведчиксем шыраса çÿренĕ.

Апрелĕн 24-мĕшĕнче мĕнпур фронтсенче нимĕçсен 76 танкĕпе хăй тĕллĕн çÿрекен туппине çĕмĕрсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 99 самолетне персе ÿкернĕ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5. Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, заместителĕн — 2—89, секретарĕн — 4—26, парти пурнăç пайĕн 3—97, промышленность пайĕн — 3—99, ялхуçалăх пайĕн — 5—31, издательство конторин — 0—23.

НТ 00089 Типография № 1 Управления полиграфпромышленности и СНК ЧАССР Заказ № 2. Тираж 16.000